

Η Ύψωση της Παναγίας στην Ι.Μ.Μ. Βατοπαιδίου

/ Αγιορείτικα

Κυριακή σήμερα προ των Χριστουγέννων με το παλαιό εορτολόγιο, και όπως κάθε Κυριακή, αλλά και σε κάθε μεγάλη εορτή, σύμφωνα με την μοναστηριακή τάξη και το αγιορείτικο τυπικό, η τράπεζα της Αδερφότητας της Μονής Βατοπαιδίου κατακλείεται με την ύψωση του άρτου της Παναγίας.

Μετά το πέρας της Τράπεζας ο Καθηγούμενος αυτής Γέρων Εφραίμ, κατά την έξοδο, ευλόγησε όσους έλαβαν μέρος σε αυτήν.

<https://www.orthodoxianewsagency.gr/wp-content/uploads/2022/01/video-1641116796.mp4>

Τι είναι η ύψωση της Παναγίας;

Όσοι έτυχε να παρευρεθείτε σε τράπεζα μίας Αγιορείτικης Μονής θα παρακολούθησατε τη λεγόμενη Ύψωση (του άρτου) της Παναγίας.

Ο άρτος της Παναγίας είναι μια τριγωνική μερίδα άρτου που κόβεται από ένα πρόσφορο και υψώνεται προς τιμή της Θεοτόκου. Ποιός κάνει την ύψωση; Σύμφωνα με τη λειτουργική παράδοση κατά το τέλος της τράπεζας ο τραπεζάρης της μονής. Τα παλαιά τυπικά και Ωρολόγια γράφουν ότι την ύψωση κάνει ο «ταχθείς αδελφός» ή ο «ταχθείς μοναχός» ή ο «μέλλον υψώσαι την Παναγίαν» ή «παρά του εις τούτο τεταγμένου μοναχού» (Άγιος Μάρκος Εφέσου).

Ο Άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης αναφέρει ότι την ύψωση κάνει «ο αναγνούς και τα πνευματικά διακονήσας τοις αδελφοίς», δηλ. ο αναγνώστης του λόγου προς πνευματική οικοδομή των μοναχών και προσκυνητών. Σε καμιά περίπτωση δεν αναφέρεται ότι την κάνει ο ηγούμενος ή ο εφημέριος της Μονής. Αυτοί παρακολουθούν.

Όταν γίνεται η ύψωση λέγεται το «Μέγα το όνομα της αγίας Τριάδος», το «Παναγία Θεοτόκε, βοήθει ημίν», «Μακαρίζομεν σε πάσαι αι γενεαί...» και «Άξιον εστίν...». Προσφέρεται θυμίαμα και ο παρευρισκόμενοι παίρνουν από αυτό τον άρτο προς αγιασμό τους αλλά και προς δόξα ιδιαίτερη (εξαιρετως) της Θεομήτορος, η οποία γέννησε τον ουράνιο άρτο της ζωής, δηλ. τον Κύριο Ιησού Χριστό, που διατρέφει τις ψυχές μας.

Το εκκλησιαστικό έθιμο της υψώσεως είναι πολύ παλιό. Το «Ωρολόγιο το Μέγα» το ανάγει στους αποστόλους, και συνδέεται με την ευλάβεια των χριστιανών ιδιαίτερα δε των μοναχών προς την Θεοτόκο που αναζητούσε και για την Παναγία κάτι παράλληλο προς την προσφερόμενη στον Κύριο Θεία Ευχαριστία. Όπως η Θεία Ευχαριστία προσφέρεται σε ανάμνηση του Κυρίου έτσι και η ύψωση του άρτου γίνεται προς ανάμνηση της Παναγίας.

Από τα λειτουργικά βιβλία, από πληροφορίες που μας δίνει ο Άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης και άλλοι συγγραφείς, φαίνεται ότι η ύψωση της Παναγίας γινόταν καθημερινά στην τράπεζα των μοναχών. Κατά την εποχή του Αγίου Συμεών γινόταν η ύψωση της Παναγίας στην ακολουθία του Όρθρου, ή σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση όταν το ζητούσαν οι πιστοί ή τακτικά από πολλούς ιερείς. Το έθιμο αυτό το δέχεται και το επιδοκιμάζει.

